

Liepos 6-ąją giedojome Lietuvos himną

Gervėčių krašto lietuvių bendruomenė „Tautišką giesmę“ drauge giedoti susirinko Rimdžiūnų lietuvių vidurinėje mokykloje. Svetlanos Petrik nuotr.

Padėka

Nuoširdžiausiai dėkojame Lietuvių Katalikų Religinei Šalpai ir šiemet parėmusiai „Lietuvių godų“ leidybą 6000 USD. Širdingas ačiū visų mėnraščio skaitytojų vardu ir kuo geriausios sėkmės LKRS vadovybei bei visiems darbuotojams.

Marija Šaknienė redaktorė

Paskirtas ambasadorius Lietuviai Minske giedojo Valstybės himną

Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė ambasadoriumi Baltarusijoje paskyrė Lietuvos užsienio reikalų ministerijos Konsulinio departamento direktorių Andrių Puloką, iki šiol šias pareigas ėjo Evaldas Ignatavičius. Naujasis ambasadorius pareigas Minske pradės eiti nuo rugpjūčio 8 d.

„LG“ inf.

Liepos 6 d. 21 val. Lietuvos ambasados Baltarusijoje darbuotojai kartu su Europos Sąjungos atstovybėje Minske dirbančiais lietuviais bei Minsko lietuvių bendruomene, prisijungdami prie po visą pasaulį išsisklaidžiusių tautiečių, giedojo Vinco Kudirkos „Tautišką giesmę“.

Susirinkusius ambasados kiemelyje su Valstybės diena pasveikino Lietuvos Respublikos ambasadorius Evaldas Ignatavičius, linkėdamas vienybės ir susitelkimo.

Inf. iš LR ambasados Minske tinklalapio

Moksleivių vasara

Ūsionių mokiniai stovyklavo Vilniuje

Jaroslavas ir Karina su mokytoja Vilniuje stovyklavimo metu. Juozo Misiūno nuotr.

2016 m. liepos 4–13 dienomis Karina Skukauskienė ir Jaroslavas Počenko turėjo galimybę pabuvoti net 10 dienų Lietuvoje. Jie buvo stovykloje Lietuvių namuose. Ten

kasmet organizuojama nemokama stovykla tremtinių ir etninių žemių lietuvių vaikams. Vaikams kasdien vyko lietuvių kalbos ir etnokultūros užsiėmimai. Stovyklautojai mokėsi daryti keramikos darbelius, kuriuos atsivežė į namus. Beveik kasdien buvo organizuojamos ekskursijos. Vaikai pabuvojo Rumšiškėse, Kernavėje, lankė Valdovų rūmus ir Gedimino pilį. Dar lankėsi Trakų pilyje ir Trasalyje – baseine, plaukiojo laivu po ežerą. Didelį įspūdį vaikams paliko laipynės Uno pramogų parke.

Vakarais vaikams vyko diskote-

kos, buvo ir sportinė olimpiada. Važiuojant į namus vaikai be perstojo pasakojo įspūdžius, džiaugėsi, kad susirado daug draugų, su kuriais atsiveikindami jau braukė ašaras.

Vaikai ir jų tėveliai be galo dėkingi Lietuvių namams, stovyklos puikiems vadovams.

O už šią galimybę pabuvoti vaikams Lietuvoje noriu padėkoti Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijos darbuotojams, kurie padėjo parengti dokumentus, gauti visas.

O be Tautos fondo, kuris finansavo kelionę į Minską, į Lietuvą iš viso būtume negalėję vykti.

Taigi, visiems ačiū.

Aldona Misiūnienė
Ūsionių liuanistinės mokyklos mokytoja

Paminėtas kunigų kankinių atminimas

Šių metų liepos 16 dieną Ukmergės rajone, Didžiosios kovos apygardos partizanų parke monsinjoro Alfonso Svarinsko antrųjų mirties metinių proga vyko jo ir dviejų Lietuvos laisvės kovotojų ir kankinių Juozo Zdebskio ir Broniaus Laurinavičiaus atminimui skirtas renginys. Jis prasidėjo bendra malda prie Alfonso Svarinsko kapo Ukmergės Dukstynos kapinėse, kuriai vadovavo vyskupas Jonas Kauneckas. Po maldos renginio dalyviai persikėlė į Didžiosios kovos apygardos partizanų parką, kuriame buvo pašventinti du kryžiai kunigams rezistentams J. Zdebskiui ir B. Laurinavičiui. Kryžius išdrožė tautodailininkai Adolfas Teresius ir Kazimieras Martinaitis. Pašventinus kryžius parko slėnyje buvo aukojamos šv. Mišios, skirtos kunigų atminimui. Jas koncelebravo vyskupas Jonas Kauneckas, kuriam talkino vyskupas Juozapas Matulaitis, vienuolis jėzuitas Gintaras Vitkus bei kiti kunigai. Šv. Mišiose giedojo Vilniaus Gailestingumo šventovės jaunimo ansamblis. Pasibaigus mišioms ir vyskupams išskubėjus į Panevėžį į vyskupo Lino Vodopjanovo ingressą, renginys buvo tęsiamas – vyko konferencija, skirta kunigų atminimui. Konferencijoje kalbėjo kunigas Robertas Grigas, partizanas tremtinys Jonas Kadzionis-Bėda, dr. Ramunė Butkevičiūtė-Jurkuvienė, kuri, prisimindama kunigą Bronių Laurinavičių, jo žūties vietą, kalbėjo: „Tarp visų susirinkusių žmonių eina Kristus. Ir mes jo nepastebime. Jis neiškilęs virš mūsų, jis tarp mūsų ir su mumis. Jis gyvas. Kiekviena tauta, kiekviena karta turi kovoti savo kovą. Tai aktualu ir šiandien...“, Lietuvos nepriklausomybės akto signataras Algirdas Endriukaitis, dr. Vincetas Vobolevičius ir jaunimo sambūrio „Pro Patria“ valdybos pirmininkas Vytautas Sinica.

Konferenciją prasmingu koncertu užbaigė aktorius ir dainininkas Arnoldas Jaliniauskas, pritardamas gitara padainavęs partizanų dainų bei ansambliui „Ūla“ ir Vilniaus karininkų ramovės: „Vilne-

Skulptoriaus Kazimiero Martinaitio drožtas kryžius, skirtas kunigui Broniui Laurinavičiui.

Autorės nuotr.

lė“, kuriai vadovauja Laima Purlienė. Visą renginį sumaniai rikiavo Lina Šulcienė.

Gausiame renginio dalyvių būryje buvo Ukmergės meras Rolandas Janickas, rezistentė Nijolė Sadūnaitė, prof. Ona Voverienė, „Gervėčių“ klubo pirmininkas Alfonsas Augulis, „Vilnijos“ draugijos pirmininko pavaduotoja Nijolė Balčiūnienė, kunigo Broniaus Laurinavičiaus giminaitė Jadvyga Pranskienė su dukra bei daugelis kitų žmonių, neabejingų mūsų tautos istorijai bei kunigų, kovojusių už Lietuvos laisvę ir Nepriklausomybę atminimui. Renginio metu buvo galima įsigyti monsinjoro Alfonso Svarinsko bei kitų knygų, leidinių. Dalyviai buvo vaišinami karšta žirnių koše. Vienuolės Monikos rūpesčiu, a. a. monsinjoro A. Svarinsko valia, dalyviai buvo apdovanoti Vytimi (Lietuvos herbo paveikslu). Gerą dalyvių nuotaiką palaikė ir puikus tos dienos oras.

Marija Šaknienė

Malda prie monsinjoro A. Svarinsko kapo.

Autorės nuotr.

Skaitytojos laiškas

Doc. dr. Ramunė Jurkuvienė kalba konferencijoje. Marijos Šaknienės nuotr.

Labą dieną, gerbiama Marija, Esu Ramunė Butkevičiūtė-Jurkuvienė. Manęs Jūs nepažįstate, taip kaip ir aš Jūsų. Tačiau negaliu susilaikyti Jums neparasiusi.

Parvažiuojant iš monsinjoro A. Svarinsko, kun. Br. Laurinavičiaus ir kun. J. Zdebskio minėjimo dukra man padavė Jūsų leidžiamą laikraštį „Lietuvių godos“. Ji sakė, kad padavėte šį laikraštį mainais į mons. A. Svarinsko platinamą Vytį (deja, sudūžusiu stiklu). Labai apsidžiaugiau laikraščiu. Perskaičiau jį visą nuo pradžios iki galo. Kaip miela buvo skaityti apie mokyklas Pelesoje, Rimdžiūnuose, Ūsionyse, matyti jaunus veidus nuotraukose.

Jaunystėje daug kartų teko lankytis šiose vietovėse, matyti brangius išvargusių lietuvių veidus. Pelesoje sutikau pasaulinio masto mokslininką slavistą, ypatingai nusipelnusį baltistikos mokslui akademiką Vladimirą Toporovą su žmona ir vaikais. Kartu buvo jo bendradarbė, kuri į mus, atvykusius iš Kauno ir Vilniaus, kreipėsi

sanskrito kalba. Daugybę mielų ir įspūdingų akimirkų teko patirti, kai tas pats Tėvelis J. Zdebskis atvyko, didelėje troboje laikė šv. Mišias, klausėsi išpažinčių ir dalijosi savo mintimis.

Labai dažnai galvoju apie tai. Svarstau, kaip Pelesa, Rimdžiūnai, Gervėčiai laikosi šiandieną. Ar yra dar kalbančių ta savita, miela, tik jiems būdinga lietuviška šnektą?

Ir koks džiaugsmas buvo, kai pamačiau, perskaičiau, pajutau gyvybę Jūsų leidžiamo laikraščio puslapiuose. Buvote visai šalia, o mes nepasikalbėjome?! Kaip nuostabu, kad atvykote į Kadrėnus, kad atvežėte laikraštį! Kad nenustojate jo leisti! Kad yra apie ką rašyti!

Tikiuosi Jus pamatyti ir kituose renginiuose. Tikiuosi kitais metais tokia renginyje, skirtame gal daugiau net jaunimui, sutikti kokį mokinuką iš Jūsų aprašomo krašto.

Su geriausia linkėjimais

Doc. dr. Ramunė Jurkuvienė
Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

LML mini konferencija

Liepos 26-ąją, per Onines, Vilniaus „Neringos“ kavinėje Lietuvos moterų lyga surengė mini konferenciją, kurios tema – pozityvumas. Renginiui išmintingai vadovavo pati Lietuvos moterų lygos vadovė profesorė Ona Voverienė. Pagrindinis pranešėjas buvo leidėjas, rašytojas ir žurnalistas Pozityvistų klubo įkūrėjas Jeronimas Laucius. Jis išmaniai pristatė temą, pasitelkdamas į pagalbą vaizdines priemones – savo išleistas biblioterapines knygeles, tokias, kaip „Tu toks vienintelis esi“, „Tu vienintelis gali“ ir pan. bei diagramas, schemas, kurias paprastai naudoja savo paskaitose. Šiuolaikiniame nihilizmo sklidine pasaulyje tai, be abejonės, vertinga ir reikalinga pažintis su

kitokiu požiūriu į pasaulį, gyvenimą, patį save. Prelegentas pasakojo apie bendradarbiavimą su psichiatrais bei psichologais, kurio dėka ir gimsta tokios jo knygelės.

Renginyje dalyvavo ir svarų žodį tarė Lietuvos seimo narė Vaidevutė Margevičienė, žurnalistai Giedrė Gorienė, Bernardas Šaknys, Marija Šaknienė, Irena Tumavičiūtė, fotomenininkas Vytautas Anušauskas, Moterų lygos Kauno skyriaus bei kitos narės. Renginio metu šiltai pasveikinta varduvininkė profesorė Ona Voverienė, aptarti artimiausi Lygos veiklos planai, būsima Lietuvos švietimo problemoms skirta konferencija, kuri rugsėjo mėnesį bus rengiama Palangoje.

Marytė Žarkauskaitė

Konferenciją prasidėjusia skelbia profesorė Ona Voverienė.

Autorės nuotr.

„Nemunu per Lietuvą“

Jau antrus metus Nemunu leidžiasi kuriamo LRT televizijos projekto „Nacionalinė ekspedicija: Nemunu per Lietuvą“ įgula. Ekspedicijos vadovas Alfredas Bumblauskas bei įgulos nariai: etnomuzikologė Zita Kelmickaitė, gamtininkas Selemonas Paltanavičius, žurnalistas Edmundas Jakilaitis, lenktynininkas Benediktas Vanagas, atlikėjas Gabrielius Liaudanskas – Svaras bei Arūnas Valinskas jaunesnysis.

Pernai projekto įgula įspūdingą žygį pradėjo Kaune ir Nemunu plaukė iki pat Klaipėdos. Šiais metais ekspedicija prasidėjo Nemuno ištakose Baltarusijoje ir finišuos Kaune. Kelionė Nemunu per Baltarusiją tęsėsi beveik dvi savaitės: pro Lydą į Nesvyžius. Dviem dienoms užsuko ir į Gardiną.

na, apsilankyti Senoje ir Naujoje pilyse, Ožėškienės muziejuje, Žilibero botanikos sode, pamatyti Vytauto Didžiojo paminklą ir padėti gėles prie J. Jablonskio atminimo lentos, susitikti bei pabendrauti su Gardino lietuvių visuomeninio susivienijimo „Tėvynė“ nariais. Ekskursijos dalyviai su dideliu įdomumu klausėsi pasakojimų apie jų gyvenimą Baltarusijoje, lietuviybės puoselėjimą, tradicijų ir papročių išsaugojimą už Lietuvos ribų.

Liepos 5 d. projekto dalyviai planavo finišuoti Pažaislyje, o visus šiuos ekspedicijos įgulos nuotykius LRT televizijos žiūrovai galės pamatyti jau šį rudenį.

Svetlana Belinskaja
Gardinas

E. Jakilaitis, A. Dirginčius ir A. Bumblauskas turi apie ką pasikalbėti. Autorės nuotr.

Moksleivių vasara

Pažintis su didžiosios Lietuvos kunigaikštystės pilimis

Apžiūriname Krėvos pilies griuvėsius.

Juozo Misūno nuotr.

Pernai vasarą vyko projektas, kurio metu Ūsionių lituanistinės mokyklos mokiniai lankėsi Lietuvos senosiose sostinėse, susipažino su senovės istorija. Šiame kito projekto metu tęsėme Lietuvos istorijos pamokas. Lankėmės LDK pilyse, kurios yra Baltarusijoje. Projektą finansavo Lietuvos ŠMM, už ką labai dėkojame.

Kelionę pradėjome labai anksti rytą. Važiavo 19 projekto dalyvių. Po 5 val. kelionės pasiekėme Krėvą. Vaikščiojome po pilies griuvėsius, klausėmės pasakojimų apie 12–14 a. vykusį gyvenimą.

Keliavome toliau, pasiekėme Alšėnų pilį. Tai Alšėniškių ir Sapiegų pilies griuvėsiai, apipinti įvairiomis legendomis. Gidė labai įtaigiai pasakojo, vedžiojo po įvairias kerteles. Pabaigai nuvedė į Pranciškonų bažnyčią. Susipažinome su kunigu. Vėlgi

vaikai atidžiai klausėsi pasakojimų.

Atsisveikinę su Alšėnais keliavome į Lydą. Tai viena seniausių Lietuvos mūro pilių dabartinėje Baltarusijoje. Aptvarinio tipo mūrinė pilis su 2 bokštais ir vienais vartais. Paliko didelį įspūdį. Vaikai netgi galėjo pasėdėti kunigaikščio Gedimino kėdėje, pagulėti lovoje. Gidas nukėlė mus į tuos laikus kažkaip nejučiomis. Ilgai mes vaikščiojom, žiūrėjom ir netgi čiupinėjome, juk kitur neleidžiama, o čia netgi ragino.

Skaniai pavalgę miesto valgykloje, išvažiavome į miestą, netoli geležinkelio stoties, esantį viešbutį. Vaikai pro langus negalėjo atitraukti akių nuo pravažiuojančių traukinių. Juk kiti matė ir tai pirmą kartą.

Anksti ryte atsikėlė ir papusryčiauvė, mes vėl tęsėme kelionę. At-

vykome į Naugarduką. Apsilankėme Šv. Arkangeto Mykolo bažnyčioje, Adomo Mickevičiaus name-muziejuje, sustojome prie paminklo A. Mickevičiui ir žinoma, vaikščiojome po pilies griuvėsius ir klausėmės privataus gido pasakojimų, nes kitokių ten nėra.

Iš Naugarduko važiavome į Myrą. Tai nuostabus grožio, restauruota pilis. Kiekvienas „pasiukabinome audiogidą“ ir pradėjome pilies lankymą. Sunku buvo vaikams išvilioti iš jos, nors ir po 3,5 valandos.

Juk dar turėjome pasiekti Nesvyžius ir pabuvoti ten.

Nesvyžiuje restauruojamas rūmų-pilies ansamblis, įtrauktas į UNESCO kultūros paveldo sąrašą. Lankėmės pilyje, ilgai vaikščiojome po sales, klausėmės gidės pasakojimų, lankėme pilyje veikiančią muziejų, šalia pilies išlikusį parką, Slucko vartus, apžiūrėjome miesto rotušę.

Gaila, bet į barokinę jėzuitų bažnyčią, kurios požemiuose yra kunigaikščių Radvilų šeimos mauzoliejus, nepatekome. Buvo uždarytas, tvarkomas.

Tik spėjus mums sugužėti į miesto valgyklą užėjo bailsi audra, bet mes jau ir nepergyvenome, nes liko tik kelionė namo. Žinoma, labai ilga. Grįžome naktį, bet nepaprastai laimingi. Visos kelionės metu netilo linksmi vaikų balsai. Netilo telefonai, vaikai jau pasakojo, ką pamatė.

Aldona Misūnienė
Mokytoja

Moksleivių vasara

M. K. Oginskio gyvenimo ir kūrybos keliais

Kunigaikštis Mykolas Kleopas Oginskis – iškili XVIII a. pabaigos – XIX a. pradžios Lietuvos asmenybė. Praėję metai buvo ypatingi tuo, kad minėjome 250-ąsias garsaus kompozitoriaus, visuomenės veikėjo Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) gimimo metines. Ši asmenybė ypač brangi trims kaimyninėms tautoms ir šalims – Lietuvai, Lenkijai ir Baltarusijai. M. K. Oginskis amžiams išliks jų istorinėje atmintyje. Seimo nutarimu šiuos metus, be kitų svarbių įvardijimų (pavyzdžiui, Lietuvos etnografinių regionų metų), minėjome ir kaip M. K. Oginskio metus. Ta proga lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Angelė Valienė parengė projektą „M. K. Oginskio gyvenimo ir kūrybos keliais“.

M. K. Oginskis (1765–1833) buvo daugeliu talentų pasižymėjęs XVIII – XIX amžių sandūros asmenybė: politikas, diplomatas, Abiejų Tautų Respublikos Seimo narys, Vilniaus universiteto mokslo tarybos garbės narys, Lietuvos sukilėlių vyriausybės, Lietuvos tautinės aukščiausiosios tarybos narys, socialinių reformų idėjų puoselėtojas, memuarų rašytojas, kompozitorius. Jis aktyviai dalyvavo politinėje, valstybės valdymo, švietimo, socialinių reformų, ypač baudžios panaikinimo, kultūros prieinamumo didinimo ir visuomenės kūrybiškumo skatinimo.

M. K. Oginskis ankstyvoje jaunystėje pasirinko valstybininko, diplomato karjerą, o muzika, kurios tvirtus pagrindus jis gavo namuose, kai jį mokė tėvų pasamdyti Europoje gerai žinomi muzikai, jam tapo pramoga, kūryba, kuri suskambėdavo melancholiškais, linksmomis ir herojiškais melodijomis. Jis rašė muziką sau ir savo artimiesiems.

Kompozitorius, kultūros veikėjas kunigaikštis Mykolas Kleopas Oginskis šiandien Europoje daugiausia žinomas kaip kompozitorius, garsiojo polonezo „Atsiveikinimas su Tėvyne“ (a-moll Nr. 13) autorius. Jis – ir populiaraus neprarandančių mazurkų, valsų, maršų, 1799 m. sukurtos operos „Zelida ir Valkūras, arba Bonapartas Kaire“, 1828 m. išleistos knygos „Laiškai apie muziką“ autorius. Žinoma, jis rašė ir eiles. Iki šiol Europoje plačiai žinomi, didelio istorikų susidomėjimo sulaukiantys ir Mykolo Kleopo Oginskio „Atsiminimai“ (I–IV tomai), kurie apima 1788–1815 m. laikotarpį ir plačiai nušviečia to laikotarpio įvykius Europoje, ypač Lietuvoje, Lenkijoje ir Rusijoje.

Polonezas „Atsiveikinimas su Tėvyne“ – ryškiausias mūsų dienas pasiekęs M. K. Oginskio ženklas, atpažįstamas kiekvienam. Tai simbolis asmenybės, pranokusios savo gyvento laiko idėjas, daugiaburiaunio, talentingo LDK valstybininko palikimas.

Žymusis polonezas „Atsiveikinimas su Tėvyne“ ir dar beveik keturiasdešimt parašytų polonezų, mazurkų, menuetų, opera, neatskleidžia visų šios asmenybės nuopelnų. Beje, savo garsųjį polonezą jis parašė, kai ATR buvo padalinta trečią kartą ir Lietuva neteko valstybingumo. Tuomet M. K. Oginskis emigravo. Skausmas išsiliejo muzikoje.

Mokomąją ekskursiją „M. K. Oginskio gyvenimo ir kūrybos keliais“, aplankant išskirtinius kultūros paveldo, gamtos objektus bei istoriškai svarbias vietas pradėjome birželio 22 d.

Pirmasis objektas – Salų miestelis, apdainuotas Gervėčių krašto poetės – Malvinos Miškinienės. Pravažiavome Michnevičių kaimą. Netoli Zalesės yra įsikūręs vaizdingas Michnevičių kaimas, kur galima aplankyti rusiško stiliaus architektūros paminklą – 1866 m. Švenčiausiosios Dievo motinos užtarimo cerkvę. Ji pastatyta iš akmenų. Cerkvės kompozicija ašinė, su trijų aukštų šartine varpine, kupolo formos pamaldų sale ir pusapvalė apside.

Salos įsikūrusios prie geležinkelio Molodečnas – Gudagojis linijos. Kaimas žinomas nuo XVI a. vidurio kaip Vilniaus vaivadijos Ašmenos pavieto gyvenvietė. Salos mena baigiamąjį Pirmojo pasaulinio karo etapą. Čia 1917 m. lapkričio 21 d. kariuomenės šalis pasirašė paliaubų Vakarų fronte sutartį. Salų miestelyje mūsų dėmesį patraukė „moderno“ stiliaus architektūros paminklas su baroko stiliaus elementais, pastatytas 1926–1934 m. Tai Dievo Motinos rožinio bažnyčia. Visiems, peržengusiems šventovės slenkstį, didžiulį įspūdį padaro interjeras, ypač sienų tapyba, kurios autorius – žymus baltarusių dailininkas, monumentaliosios tapybos meistras Piotras Sergijevičius. Šioje bažnyčioje mes ir pasimeldėme.

Netoli Salų – Kušlėnų miestelis. Jis žinomas nuo 1866 m. kaip Vilniaus gubernijos Ašmenos pavieto Salų valsčiaus gyvenvietė. Su Kušlėnais glaudžiai susijęs baltarusių kritinio realizmo literatūros pradininko Pranciškaus Boguševičiaus gyvenimas ir kūryba. Kušlėnų sodyboje Boguševičius praleido paskutinius savo gyvenimo metus (nuo 1896 iki 1900). Dabar šioje sodyboje įrengtas valstybinio baltarusių literatūros muziejaus filialas, sukurta literatūrinė – memorialinė ekspozicija, skirta P. Boguševičiaus kūrybai.

Prie Chodaki kaimo yra išlikę Pirmojo pasaulinio karo laikų karniai įtvirtinimai. Didvyriška 810 dienų miesto gynyba, trukusi nuo 1915 m. rugsėjo iki 1918 m. vasario, įrašė į istoriją tūkstančius tikro didvyriškumo pavyzdžių. Smurgainys praktiškai buvo nušluoti nuo žemės paviršiaus. Būtent čia,

Smurgainių žemėje, 1916 m. vasarą vokiečiai vykdė dujų atakas, tapusias sunkiu išbandymu rusų kariams. Smurgainys gavo „rusų Verdeno“ pavadinimą. Ten, kur ėjo rusų ir vokiečių fronto linija, iki šių dienų išliko nebylūs tų tragiškų įvykių liudytojai: apkasų liekanos, dotai ir kareivių kapinės. Keliaujant iš Krėvos į Smurgainis, netoli Novospaskio kaimo yra XVIII a. unitų cerkvės griuvėsiai: cerkvė sugriauta per Pirmąjį pasaulinį karą. Krėvos kaimo apylinkėse Pirmojo pasaulinio karo metais kovėsi legendinis Pirmasis Petrogrado moterų batalionas, vadovaujamas Marijos Bočkariovos. Nedidelė Smurgainių rajono gyvenvietė, prie kurios Pirmojo pasaulinio karo metais Smurgainių fronto atkarpoje, 26-ojo armijos korpuso pozicijoje, vokiečiai pirmą kartą kaip masinio naikinimo ginklą panaudojo nuodingąsias dujas. Prie įvažiavimo į Belaja kaimą nuo Smurgainių pusės abiejų pasaulinių karų aukų atminimui pastatytas atminimo ženklas, turintis priminti vėlesnėms kartoms per šiuos karus žuvusių žmonių didvyriškumą ir tragiškus likimus.

Kitas mūsų objektas – Smurgainių miestas. Dabartinis Smurgainių miestas ir Smurgainių rajonas yra Baltarusijoje, Gardino srities šiaurės rytuose. Čia gyvena apie 57 tūkstančiai žmonių, 36700 iš jų – Smurgainių mieste.

Rašytiniuose šaltiniuose – Vilniaus vyskupijos dokumentuose – Smurgainys pirmą kartą paminėti 1503 metais. Tuomet tai buvo didikų Zianovičių giminės valda.

Pasak legendos, miesto pavadinimas kilo iš žodžio „smar“ arba „smur“, reiškiančio sakus, deravą. Senovėje didžioji dauguma šios teritorijos gyventojų vertėsi dervos gamyba.

1553 m. Zianovičių giminės pastatyta Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčia – seniausias miesto anstyvojo renesanso epochos architektūros paminklas. Čia per atlaidus lankėsi ir M. K. Oginskis.

Bažnyčia buvo ne kartą restauruota. X a. 8-ajame dešimtmetyje vietos valdžios ir BTRS kultūros ministerijos iniciatyva atlikti didžiuliai restauravimo darbai, o 9-ajame dešimtmetyje čia atidaryta rajono Istorijos ir kraštotyros muziejaus parodų salė. 9-ojo dešimtmečio pabaigoje katalikų bendruomenei perduota bažnyčia iki šiol veikia. Bažnyčių supa vaizdingas vietinių rūšių medžių parkas. Šalia parko teka Oksnos upė. Parko centre 2009 m. pastatytas paminklas Pranciškui Boguševičiui, žymiam XIX a. baltarusių poetui demokratui.

Vietos gyventojų ir miesto svečių gausiai lankoma vieta – Žiemos sodas, įkurtas profesinio techninio licejaus patalpose. Sodas užveistas XX a. 10-ajame dešimtmetyje. Čia 1000 m² plote auginama daugiau nei 1100 egzotinių augalų, priskiriamų 245 rūšims. Oranžerijos interjerą papildo keli akvariumai su gausia vandens augalų ir dekoratyvinių žuvų kolekcija. Žiemos sode gyvena papūgos ir vėžliai.

Aplankėme ir Smurgainių Isto-

rijos ir kraštotyros muziejų. Ekspozicijoje plačiai pristatomi Smurgainių krašto gyventojų tradicinės kultūros ir buities elementai, svarbiausi šio regiono istorijos etapai. Muziejus pasakoja lankytojams Krėvos pilies istoriją, apie įžymių žmonių, kurių dėka Smurgainys pakliuvo į rašytinių istorijos šaltinių – kronikų – puslapius, apsilankymus. Šioje žemėje svečiavosi Maskvos caras Aleksejus Michailovičius, karaliai Karlas XII bei Stanislovas Leščinskis ir Prancūzijos imperatorius Napoleonas Bonapartas.

Lankytojai taip pat gali susipažinti su Smurgainių krašto liaudies amatų istorija, sužinoti apie garsiąją „Smurgainių akademiją“, kurioje buvo dresuojamos meškos. Ją įkūrė kunigaikščiai Radvilos, Smurgainių kraštą valdė XVII amžiuje. Europoje „Smurgainių akademija“ ypač išgarsėjo Karolio Stanislovo Radvilos, praminto „pone mielas“, laikais (1734–1790 m.). Meškos atvaizdas dabartiniame Smurgainių miesto herbe siejamas būtent su „Smurgainių akademijos“ istorija.

Lankytojams taip pat pristatoma miesto istorijos retrospektyva Pirmojo pasaulinio karo metais, kai Smurgainys buvo vadinami „mirusiu miestu“.

Muziejaus ekspoziciją baigia salė, kurioje pasakojama miesto istorija Antrojo pasaulinio karo metais, pristatomi garsūs šių laikų smurgainiška.

Iš Smurgainių važiavome į Minską, kuris taip pat susijęs su M. K. Oginskio vardu. Čia 1802 m. M. K. Oginskis susitiko su Rusijos imperatoriumi Aleksandru pirmuoju.

Grįždami iš Minsko Molodečne matėme įspūdingą paminklą M. K. Oginskiui. Jo autorius žymus baltarusių skulptorius V. Januškevičius.

Paskutinis mūsų objektas buvo M. K. Oginskio dvaras Zalesėje. M. K. Oginskis buvo paveldėjęs savo dėdės, LDK karinio ir politinio veikėjo Pranciškaus Ksavero Oginskio (1742–1814) dvarą Zalesėje. 1802 m. sugrįžęs iš užsienio, iš pradžių M. K. Oginskis gyveno Zalesėje, netoli Smurgainių (Baltarusija). Čia jis sukūrė didelę dalį savo romanų ir pjesių fortepijonui, pradėjo rašyti „Prisiminimus“ ir muzikinę-estetinę esė rinkinį „Laiškai apie muziką“.

Su Zalesė susiję dvidešimt įžymaus visuomenės veikėjo ir garsaus kompozitoriaus M. K. Oginskio gyvenimo ir kūrybos metų. Jis čia gyveno ir kūrė nuo 1802 iki 1822 metų. Pasitelkęs garsius architektus – Vilniaus universiteto profesorius Mykolą Šulcą, o vėliau ir Vilniaus gubernijos architektą Žozefą Pusjė, senąją sodybą kunigaikštis perstatė pagal savo pageidavimus. M. K. Oginskis šią dvaro sodybą pavertė tikru sodu ir parku meno šedevru, ne veltui amžininkai jai suteikė pakylėtą ir romantišką „Šiaurės Atėnų“ pavadinimą. M. K. Oginskio dvaro ir parko kompleksas – klasicizmo epochos architektūros paminklas.

Pirmojo pasaulinio karo metais šiame dvare buvo įsikūrusi didelė rusų armijos ligoninė, kuriai vadovavo Aleksandra Tolstaja – garsaus

rašytojo Levo Tolstojaus dukra. Vėliau apie tuos laikus ji papasakojo savo prisiminimuose. Dabar čia prie pat geležinkelio bėgių stovi nedidelis obeliskas, skirtas šioje ligoninėje mirusiems kariams atminti. Šio obelisko statybą finansavo Visos Rusijos zemstų sąjungos Lenkijos skyriaus Pagrindinio sanitarijo traukinio Nr. 218 darbuotojai karo metais.

Mus Zalesės angliško stiliaus parke sudomino du didžiuliai akmenys. Vienas jų su įrašu „Šešėliams“, o kitas, skirtas M. K. Oginskio mokytojui Žanui Roliui. Jis buvo pirmasis M. K. Oginskio mokytojas ir įvairiausių talentų ugdytojas. M. K. Oginskio dvare – muziejuje susipažinome su 13 salių. Jose mus pasitikdavo įvairūs personažai, M. K. Oginskio draugai ir vaikai. Buvo smagu su jais susipažinti.

Krašto ir žmonių pažinimas – tai tarsi savęs pažinimas. Per istorines patirtis ir asmenybių gyvenimus geriau suvokiame, kokioje istorinėje erdvėje gyvename. Esame savos lietuviškos istorinės apsuptyties dalyviai. M. K. Oginskio asmenybė tai patvirtina.

Mokomoji ekskursija „M. K. Oginskio gyvenimo ir kūrybos keliais“ mus praturtino ir atskleidė ne vieną naują istorijos puslapį.

Angelė Valienė

Rimdžiūnų vidurinės mokyklos lietuvių mokomąja kalba lietuvių kalbos mokytoja

Sutikta nauja knyga

Birželio mėnesį Lietuvos nacionalinis muziejus pakvietė į Antano Juknevičiaus knygos „Atsiminimai“ sutiktuves. Knygą parengė ir išleido A. Juknevičiaus dukra architektė Dainora Juknevičiūtė-Vaivadienė. Solidi knyga, kupina nuotraukų, istorinių faktų ir liudijimų – tikras lobis kiekvienam, besidominčiam Lietuvos istorija, ypač jos periodu, kai Vilniaus kraštas buvo okupuotas lenkų, mat Antanas Juknevičius – žinomas Vilniaus krašto lietuvių advokatas, „Jaunimo draugo“ redaktorius ir leidėjas. „Atsiminimuose“ jis pasakoja apie savo vaikystę, mokslo metus, visuomeninę veiklą studijų metais, Vilniaus krašto lietuvių interesų gynimą, Lietuvos okupaciją, gyvenimą pabėgėlių stovykloje Vokietijoje, dalyvavimą Amerikos lietuvių organizacijose.

Knygos sutiktuvėse dalyvavo gausus būrys knygos melomanų. Renginį vedė muziejaus direktorė Birutė Kulnytė, mintimis apie savo tėvą bei jo atsiminimų knygos rengimą dalijosi Dainora Juknevičiūtė-Vaivadienė. Įžvalgomis apie knygos vertę ir vietą tokio pobūdžio knygų tarpe pasidalijo dr. Anastazija Kairiūkštė, žurnalistas bei leidėjas Juozas Vercinkevičius. Renginio dalyvius fleitos skambesiu džiugino Juknevičių provaikaitė Ofelija.

Marytė Žarkauskaitė

Likimai

Gervėtiškiai istorijos sūkuriuose

Leontina Jadzevičiūtė, Motiejaus Jadzevičiaus iš Gėliūnų kaimo anūkė

Tęsinys. Pradžia nr. 2 (269)

Neriungri miestas daug didesnis už Aldaną, bet jis yra palyginti visai jaunas ir gavęs miesto statusą tik 1975 metais – tais laikais, kai statė BAM-ą. Visi miesto žmonės yra atvykęliai – daugiausia iš tų buvusios Sovietų Sąjungos kraštų, kuriuose buvo anglies kasyklos, nes važiuo daugiausia specialistai dirbti kasyklose ir jų aptarnavimo srityje. Pagrindinė priežastis, dėl kurios iškilo mies-

tas – tai unikalūs ir labai turtingi akmens anglies klodai. Dabar miestas yra gana šiuolaikiškas ir nemažas, jame gyvena apie 60 tūkstančių gyventojų.

Aldanas, nors mažesnis, tačiau daug senesnis, jam jau keli šimtai metų. Aldano kraštas labai turtingas aukso ir įvairių mineralų, tarp jų geležies ir urano. Stalino laikais į tas žemes buvo išstremta nemažai žmonių, labai daug jų, gavę mirtiną radiacijos dozę arba neišlaidę nežmoniškų gyvenimo sąlygų,

greit mirdavo. Tarp Neriungri ir Aldano yra vieta, vadinama Vasiljevka. Šiais laikais galima pro tą vietą pralėkti keliu mašina ir nieko nepastebėti ir net neįtarti, kad ten buvo vienas iš GULAG-o lagerių, pastatytas prie urano kasyklų. Šiuo metu toje vietoje vėl lygus laukas ir nuo kelio tolumoje matyti tik kryžiai ir tai, kas liko iš tremtinių barakų – krūvos senų statybinių medžiagų. Girdėjau, kad būtent šiame lageryje buvo daug lietuvių. 1990-ais metais ten lankėsi Lietuvos delegacija, tada jie ir pastatė kryžius, kurių lageriuose po laidotuvių net nestatė, nes turėjo daug „svarbesnių“ dalykų. Bet tai jau visai kita istorija. Buvo tarp tremtinių ir žmonių, kurie dirbo ne tokiose pavojingose vietose, ir kai kurie iš jų turėjo laimės likti gyvi. Kai kas iš jų sugrįžo į gimtuosius kraštus, bet daug pasiliko, sukūrė šeimas, ten gimė jų vaikai ir anūkai. Tarp tremtinių buvo nemažai

katalikų. Gimę tame krašte jų palikuonys tapo praktiškai vietiniais žmonėmis, tačiau daugelis iš jų nepamiršo savo tikėjimo ir perdavė jį savo vaikams. Aš manau, kad būtent dėl to Katalikų Bažnyčia priėmė sprendimą pastatyti bažnyčią mažesniame ir provincialesniame Aldane, o ne daug didesniame Neriungri mieste.

Bet grįžkime prie susitikimo su kunigu. Kitame kambaryje, į kurį mane nuvedė Tėvas Jozefas, jau sėdėjo keli tokie kaip aš, atėję su juo susitikti, žmonės. Altorius buvo parengtas ant balta staltiese užtiesto stalo. Buto šeimininkai, ortodoksai, maloniai įleido visus į savo butą ir suteikė tokias sąlygas. Kunigas paskelbė, kad netrukus čia bus laikoma mišia (tai buvo gana neįprasta, kad mišia vyks ne bažnyčioje, o bute), ir kunigui reikėjo šiek tiek laiko pasiruošti. Jis mus paliko ir išėjo, o po kelių minučių į kambarį įėjo dar viena moteris.

Kadangi šalia manęs buvo laisva kėdė, ji čia ir atsėdėjo. Mes pradėjome tyliai kalbėtis (žinoma, rusiškai). Ji prisistatė vardu Lena ir pasakė, kad yra iš Lietuvos, bet jau nemažai metų gyvena čia. Tai mane, žinoma, labai sudomino, nes ji buvo pirmoji lietuvi, kurią sutikau Neriungri. Aš pasisakiau, kad taip pat esu lietuvi.

Veronika Vaičiulytė

Bus daugiau

Mylėjo Lietuvą, brangi- no „Lietuvių godas“

Tik ką „Lietuvių godas“ pasiekė labai liūdna žinia: JAV mirė ištikimas „Lietuvių godų“ bičiulis, rėmėjas inžinierius Algirdas Stepaitis. Žinią drauge su paskutine vyro nuotrauka (2016 birželio 6 d., prieš mirtį) atsiuntė jo žmona Laimutė Stepaitienė.

Nuoširdžiai užjaučiame poniją Laimutę Stepaitienę sunkią netekties valandą. Pateikiame trumpą a. a. Algirdo Stepaičio nekrologą.

Algirdas Stepaitis gimė 1924 m. birželio 7 d. Tauragėje. Gyveno Arlington Heights Ilinojų. Inžinerijos studijas pradėjo po Antrojo pasaulinio karo Vokietijoje, Karlsruhe Technologijos universitete, jas užbaigė Ilinojaus universitete, Urbanoje, gaudamas statybos inžinieriaus diplomą. Ilgus metus dirbo žemės alyvos perdirbimo technologijos bendrovėje (Universal Oil Products Co.) Čikagos priemiestyje, projektuodamas „rafinerijas“ bei vadovaudamas tų įmonių statyboms Šiaurės bei Pietų Amerikoje ir daugelyje Europos kraštų: Vokietijoje, Didžiojoje Britanijoje, Italijoje, Olandijoje, Ispanijoje, Rumunijoje, Le-

nkijoje, Kazachstane, Saudo Arabijoje, Korėjoje.

Algirdas labai džiaugėsi atgimusia Lietuva, sekė dabartinį jos gyvenimą, rėmė Lietuvos organizacijas ir asmenis. Jis visą gyvenimą buvo veiklus skautas, pradėjęs skiltininku Lietuvoje ir baigęs filisteriu akademiku Amerikoje.

Velionis buvo pašarvotas birželio 14 dieną, antradienį, 10 val. ryto Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijoje, kurioje 11 val. ryto buvo aukojamos šv. Mišios už jo sielą. Atsisveikinime dalyvauti buvo kviešti draugai, artimieji, pažįstami. Laidotuvės buvo privačios. Vietoje gėlių buvo aukojama skautų ir ateitininkų organizacijoms.

Didžiam liūdesyje liko žmona Laimutė Smalenskaitė, mirusios sesers a. a. Aldonos ir a. a. Mariaus Sodonių sūnūs – Arūnas, Giedrius, Algirdas ir jų šeimos, sesuo Gražina Stepaitytė-Herzog ir jos sūnus Jonas, pusseserė Olga Vaičiaitienė-Juknius, pusbrolis Bruno Hesas Kanadoje, giminės Vokietijoje ir Lietuvoje.

Pasilieikame liūdesyje

Netektis. A†A Prel. Kazimieras Dobrovolskis (1911–1936–2016)

Šeštadienį, liepos 9 d., eidamas šimtas penktuosius metus, Romoje mirė prel. Kazimieras Dobrovolskis, prieš mėnesį paminėjęs kunigystės šventimų aštuoniasdešimtąsias metines.

Prelatas Kazimieras Dobrovolskis gimė 1911 metų gruodžio 16 dieną Varnabūdėje, Marijampolės apskrityje.

Baigė Vilkaviškio kunigų seminariją ir 1936 metų birželio 11 dieną buvo pašventintas kunigu.

Keletą metų darbavosi Kudirkos Naumiesčio parapijoje. 1944 metais, į Lietuvą artinantis sovietinei armijai, pasitraukė į Vokietiją.

1950 metais persikėlė į Italijos sostinę Romą. Studijavo Popiežiškajame Laterano Universitete, kuriame apsigynė Bažnytinės Teisės licencijato laipsnį.

1954 metais buvo paskirtas Popiežiškosios Lietuvių Šv. Kazi-

miero kolegijos vicerektoriumi. Šias pareigas ėjo iki 2003 metų.

Tuo pat metu, eilę metų buvo Šv. Kazimiero kolegijos ūkio Tivolje administratoriumi, kur rūpinosi lietuvių kunigų formavimu vasaros atostogų laikotarpiams.

Ilgus metus, iki 2007 metų, darbavosi pastoracijoje keliose Tivolio vyskupijos parapijose. Rūpinosi Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo parapijos steigimu ir bažnyčios statymu Villa Adriana vietovėje.

1986 metais Kazimierui Dobrovolskiui buvo suteiktas Garbės Prelato vardas.

Nuo 2000 metų iki mirties nuolat rezidavo Popiežiškojoje Lietuvių Šv. Kazimiero kolegijoje.

2016 metų birželio 6-ą dieną, dalyvaujant Kunigų Kongregacijos Prefektui Kardinolui Beniamino Stella bei Vilkaviškio Vyskupui

Rimantui Norvilai, Šv. Kazimiero kolegijoje buvo iškilmingai paminėtos Prelato Kazimiero kunigystės šventimų 80-osios metinės.

2016 metų liepos 9 dieną Prelatas Kazimieras Dobrovolskis iškeliavo pas Viešpatį.

Antradienį, liepos 12 dieną, buvo surengtos Prelato Kazimiero Dobrovolskio laidotuvių Šv. Mišios ir palydėjimas į lietuvių koplyčią Campo Verano kapinėse.

Šv. Kazimiero kolegijos bendruomenė nuoširdžiai dėkoja Viešpačiui už ilgametę Prelato Kazimiero Dobrovolskio tarnystę, širdingumą, dėmesį ir atsidavusį tikėjimo liudijimą. Prisikėlimo Viešpats tepriima Prelatą Kazimierą į Tėvo namus, suteikdamas jam amžinąją šviesą ir ramybę.

Popiežiškoji
Lietuvių Šv. Kazimiero kolegija

Skaudi netektis

Šių metų kovo 10 dieną mirė „Lietuvių godų“ skaitytoja ir bičiulė JAV Tautos fondo garbės pirmininko Jurgio Valaičio žmona Nijolė Mačiūnaitė-Valaitienė.

Nelengva grįžti prie žmogaus, palikusiai šviesią vagą gyvenime atminimo. Lankydamosi Lietuvoje Nijolė drauge su vyru visada aplankydavo „Lietuvių godas“, pasidžiaugdavo mėnraščio savitumu, įkvėpdavo tikėjimą ir viltį leidinio ateitimi. Ji daugelį metų buvo ištikima mėnraščio skaitytoja ir patarėja.

Nijolė gimė 1930 m. Kaune. Gimnaziją lankė Vokietijoje, kur, vengdama sovietų okupacijos, buvo atvykusi su visa šeima. Po ketverių metų, praleistų Vokietijoje 1948 m. pasiekė JAV. Jos tėvas Aleksandras Mačiūnas Lietuvoje buvo elektros mokslų profesorius. JAV, išmokęs anglų kalbą, tapo

žymios Amerikos bendrovės skyriaus viršininku.

Nijolė, baigusi gimnaziją, studijavo muziką. Turėjo gražų balsą, dalyvavo lietuvių studentų įkurtame „Šviesos“ ansamblyje, buvo jo valdybos narė. Čia Jurgis ir Nijolė ir susipažino. Vėliau visas jų gyvenimas buvo šviesus ir įdomus. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę skubėjo aplankyti Lietuvą, prisidėti prie jos kūrimosi. „Lietuvių godos“ jai buvo savos, brangios kaip lietuvių saugojimo Gudijoje, etninės žemės, šaltinis.

Nuoširdžiai užjaučiame Jurgį Valaitį ir sūnus Giedrių bei Andrių su šeima dėl ponios Nijolės netekties.

Marija Šaknienė
„Lietuvių godų“ redaktorė,
Bernardas Šaknys žurnalistas

Užuojautos

Mirus Lietuvos nepriklausomybės akto signatarui, etninių žemių – Gervėčių, Peleos – lietuvių bičiuliui ir rėmėjui **Kazimierui Uokai** gedime drauge su jo artimaisiais ir nuoširdžiai juos užjaučiame.

Tarptautinis „Gervėčių“ klubas

Amžinatvėn iškeliavus **Veronikai Trepšienei**, nuoširdžiai užjaučiame sūnų, anūkus bei kitus artimuosius, netekus mylimos mamos bei močiutės.

Tarptautinis „Gervėčių“ klubas

Mirus **Arvydui Ūsevičiui** širdingiausiai užjaučiame dukterį, seserį ir kitus artimuosius.

Tarptautinis „Gervėčių“ klubas